Rok III. Wilno, d. 10 lutego 1929 r. Nr. 3.

WIADOMOŚCI
ARCHIDIECEZJALNE WILEŃSKIE

Cena prenumeraty:
Rocznie . . 15 zł
Półrocznie . 8 zł
Nr. pojedyń. 80 gr

DWUTYGODNIK KAPŁAŃSKI.

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:
Wilno, zaułek Bernardyński 6, m. 1.
Konto P. K. O. Nr. 80.833.

Cena ogłoszeń:
Cała strona 48 zł
Pół strony . 24 zł
1/4 strony . 12 zł
1/8 strony . 8 zł

Agnoscite quod agitis: imitamini quod tractatis. *Pont. Rom.*

DZIAŁ URZĘDOWY.

Zarządzenia Stolicy Apostolskiej.

Konstytucja Apostolska, ogłaszająca Powszechny Jubileusz Nadzwyczajny na cały rok 1929. — *Pius Biskup Sługa Sług Bożych na wieczną rzeczy pamiątkę.* — Przy rozpoczęciu, za szczególniejszem dobrodziejstwem Bożem, pięćdziesiątego roku kapłaństwa, nic nie było i nie mogło być bardziej pożądanem Nam, jako wspólnemu Ojcu wszystkich, nad to, by wszyscy synowie razem z Nami, łącząc się duchem i modlitwą, złożyli Bogu dzięki i błagali Go o pomoc, potrzebną jak dla Nas, tak i dla poruczonego Nam Kościoła, tak wielu nieszczęściami, jak i niebezpieczeństwami zewsząd otoczonego; aby tą pomocą wsparci wszyscy się zachęcali do krzewienia i podniesienia wiary chrześcijańskiej i do świątobliwego urządzenia życia, czego przedewszystkiem oczekujemy od duchowieństwa. Nadwyraz miłą była ta cudna jednomyślność, i tem milszą, im bardziej była ona chętną i pochopną, jaką wszyscy dobrzy, gratulując Nam tego wypadku, rozpoczęli obchód od pierwszych dni modlitwą do Boga, tak prywatną jak i publiczną, wraz z życzeniami szczęścia i pomyślności, zewsząd nam nadsyłanemi. Tak wielkie bowiem i tak nagłe poruszenie serc dowodzi najoczywiściej tego mianowicie, że właściwem jest przywiązanym dzieciom podzielać ojcowskie tak smutki i przykrości, jak wesele i radość, wskutek tej pewnej niejako zażyłości, na której się opiera i układa współżycie rodzinne. Takie bowiem szczególniejsze jest prawo miłości, że się ona ujawnia nie tyle w słowach, ile w czynach, które to czyny są tego rodzaju, że zależą na wzajemnem udzielaniu sobie dóbr. To, właśnie prawo i Nas ściśle zobowiązuje, żebyśmy najdroższym synom swoim, wedle możności, udzielili dóbr Naszych i zawezwali ich do uczestnictwa w Naszych radościach, abyśmy otwierając skarbiec darów niebieskich, których rozdzielanie spoczywa w Naszej władzy, osobiste wesele zwiększyli powszechną radością i pożytkiem synów. — Idąc przeto za wzorem poprzedników Naszych, zwłaszcza

zaś Leona XIII, powzięliśmy zamiar, aby całemu światu chrześcijańskiemu ogłosić drugi Rok Święty, poza zwykłym porządkiem, nakształt Jubileuszu Powszechnego, któryby trwał przez cały rok bieżący, czyli do końca miesiąca grudnia. Owoż tedy z ojcowską hojnością szeroko otwierając na cały ten przeciąg czasu źródła Kościoła, ufamy niezłomnie, iż wszyscy wierni już teraz zechcą pochopnie i chętnie korzystać z tych zbawiennych skarbów ku naprawie prywatnej i publicznej moralności, ku wzmocnieniu wiary i rozbudzeniu pobożności. Jeżeli bowiem w ludzie chrześcijańskim rozpali się żarliwe pragnienie modlitwy, którą tak często, jak również i niedawno, zalecaliśmy, nie będzie nad nią dzielniejszej pomocy jak Nam, tak i Kościołowi w tych bardzo ciężkich dla chrześcijańskiej społeczności czasach. W tym samym tedy zamiarze i powodując się tą samą nadzieją, co ś. p. poprzednik Nasz Leon XIII, My także ogłaszamy święty Jubileusz „gwoli napomnienia i zachęcenia wszystkich, komu leży na sercu sprawa zbawienia, ażeby się nieco skupili a pogrążone w sprawach ziemskich myśli podnieśli do rzeczy wyższych, co wyjdzie na dobre nietylko poszczególnym osobom, lecz i całej społeczności, o ile bowiem w udoskonaleniu duchowem postąpi każdy zosobna, o tyle zwiększy uczciwość i cnotę życia i obyczajów publicznych“. A ponieważ rok święty zmierza do tego, aby wzrastały błogie skutki wiary w narodzie i obyczaje układały się zgodnie z prawem ewangelicznem, słusznie się zdaje, że pamiątka tego dnia, w którym zostaliśmy wyniesieni do godności kapłańskiej, wszystkich tych, którzy tą samą godnością są zaszczyceni, szczególniej usilnie napomina, aby z każdym dniem całe życie coraz wierniej i święciej urządzali zgodnie z tak wysokiego urzędu godnością. Ufamy, iż z tych wielorakich skutków Jubileuszu, które spłyną na pojedyńczych członków i na całą społeczność ludzką, nastąpi wreszcie całkowite i doskonałe przywrócenie pokoju Chrystusowego w Królestwie Chrystusowem, którego oczekujemy. — A przeto z ufnością w miłosierdzie Boga Wszechmogącego i powagą świętych Apostołów Piotra i Pawła, mocą władzy związywania i rozwiązywania, której Bóg Nam, acz niegodnym, udzielił, dla zwiększenia wzrostu wiary, naprawienia obyczajów, a zwłaszcza uświęcenia kapłanów, wszystkim i poszczególnym obojga płgi wiernym udzielamy całkowitego odpustu wszystkich grzechów na sposób Jubileuszu Powszechnego, od tego dnia aż do końca miesiąca grudnia roku bieżącego, do zdobycia według tego, jak następuje: — I Mieszkańcy i przybysze, zamieszkali w diecezji Rzymu: 1-o Mają nawiedzić dwakroć w ten sam dzień lub w rozmaite dni Bazyliki: Lateraneńską — Najswiętszego Zbawiciela, Watykańską — św. Piotra Ap. i Liberjańską — Najśw. Panny Większej, i tam mają wznieść pobożne modły według intencji Najwyższego Pasterza, wyżej wyrażonej i wogóle o nawrócenie grzeszników, wykorzenienie herezyj i odszczepieństw, o pokój i zgodę wszystkich władców, aby stąd łatwiej mogło nastąpić podniesienie, pomyślność i wolność Kościoła katolickiego i jego Głowy, Zastępcy Jezusa Chrystusa. Jezeliby zaś, czy to wskutek znacznej odległości miejsca, czy też innych słusznych powodów, zwłaszcza mieszkańcom okolic podmiejskich, trudny był dostęp do wspomnianych Bazylik, zezwalamy, aby spowiednicy poszczególnym osobom

udzielali pozwolenia na pójście do innego kościoła parafjalnego albo kaplicy publicznej, gdzie się zwykle odprawia ofiara Mszy świętej dla dopełnienia w podobny sposób tych nawiedzin. — 2-e. W dwa dni, poza temi, w które post i wstrzemieźliwość z nakazu obowiązuje, mają zachować post ze wstrzemieźliwością według kanonów Kodeksu Prawa Kanonicznego. — 3-e. Mają odbyć należycie spowiedź sakramentalną i otrzymać na niej rozgrzeszenie, poza spowiedzią doroczną, przewidzianą przez ogólny nakaz, jak również zasilą się pobożnie Komunją świętą eucharystyczną, poza Komunją wielkanocną. — 4. Wreszcie mają złożyć jałmużnę, każdy stosownie do swej zamożności i bogobojności, zasięgnąwszy porady spowiednika, na jakiekolwiekbądź cele pobożne; przedewszystkiem zalecamy Dzieła Rozkrzewiania i Ochrony Wiary. — II. Poza diecezją rzymską, po całym świecie, nakazujemy dokonać pobożnie nawiedzenia w jeden dzień albo w różne dni trzech kościołów lub kaplic publicznych, w których przynajmniej Msza zwykle się odprawia, a które przez Ordynarjusza miejscowego lub z jego polecenia zostaną wyznaczone; o ileby zaś na miejscu nie było tylu świątyń, mogą być trzy nawiedzenia w dwuch, albo sześć w jednej dokonane. Pozatem inne wyżej wymienione uczynki przez każdego dokładnie powinny być wykonane. — III. Tym zaś, którzyby czy to w Rzymie, czy też gdzieindziej, zbiorowo lub, jak się to mówi, *procesjonalnie*, pod przewodnictwem proboszcza lub innego wyznaczonego kapłana, odbywali nawiedzenia, Ordynarjusz będzie mógł, według roztropnego mniemania, zredukować te nawiedzenia nawet do mniejszej ilości.—Nawiedzenia mogą być dokonywane częściowo w jednej, częściowo zaś w drugiej diecezji, a w tejże diecezji raz w jednem, drugi zaś w innem miejscu, jednakowoż tylko w kościołach prawnie wyznaczonych. — V. Wiernym, którzyby mieli słuszną i racjonalną przeszkodę do należytego wypełnienia jednego z wyliczonych warunków lub nawet wszystkich, spowiednicy będą mogli udzielać dyspensy, zamieniając uczynki przypisane na inne. — VI. Wszystkie osoby zakonne i wszystkie inne, które pod to miano podchodzą w drugiej części drugiej księgi Kodeksu Prawa Kanonicznego, mogą otrzymać dyspensę tak pojedyńczo, jak i zbiorowe od swoich bezpośrednich Przełożonych, przy zamianie czynów przepisanych na inne, takie jednak, które nie są skądinąd nakazane. Zgromadzenia zaś zakonne laickie otrzymują je od tego kapłana, który rządzi niemi w forum zewnętrznem, a w razie potrzeby, pojedyńczo od swego spowiednika. — Spowiednicy przez cały czas Jubileuszu zasadniczo powinni zachowywać przepisy, ostatnio przez Kodeks Prawa Kanonicznego wprowadzone jak co do udzielania absolucji, tak i co do dyspens. — Bynajmniej atoli nie zawieszamy nadzwyczajnych upoważnień, któreby mogli posiadać i w jakikolwiekbądź sposób nadanych. Lecz nadto udzielamy im na ten rok następujących upoważnień w granicach jurysdykcji czy to zwyczajnej, czy też delegowanej, w którą przez swoich Ordynarjuszy są zaopatrzeni, mianowicie, czy to w Rzymie, czy też gdzieindziej, będą mogli rozgrzeszać penitentów należycie usposobionych od wszelkich wypadków, przez władzę lub prawo, z cenzurą lub bez cenzury w jakikolwiekbądź sposób zastrzeżonych, z wyjątkiem wypadku tak zdrady tajemnicy św. Oficjum, jak i w najbardziej wyjątkowy spo-

sób zastrzeżonych Najwyższemu Pasterzowi (kan. 2320, 2343, 2367 i 2369 Kad. Pr. Kan.), jak również i w tych, w których, acz po otrzymaniu rozgrzeszenia, na mocy kan. 900, jeszcze pozostaje obowiązek udania się do św. Penitencjarji i spełnienia jej zarządzeń (cfr. Dekret św. Penitencjarji z d. 16 listopada 1928). Udzielamy też każdemu ze spowiedników, jak wyżej aprobowanych, władzy dyspensowania, z przyczyn racjonalnych, od wszelkich ślubów prywatnych, nawet zaprzysiężonych, z wyjątkiem tych, które są przez kan. 1309 Stolicy Apostolskiej zastrzeżone, tudzież z wyjątkiem ślubu przyjętego przez trzecią osobę, której dyspensa wyszłaby na szkodę, chybaby się zrzekła praw swoich. Mogą być też zamieniane śluby pokutne, lecz tylko na taki uczynek, któryby zarówno skutecznie powstrzymywał od grzechu. — Ta władza rozgrzeszania lub dyspensowania może być stosowaną wyłącznie tylko do tych, którzy mają szczery zamiar pozyskania Jubileuszu oraz wypełniania uczynków nakazanych lub zamienionych. Jeżeli jednak ci wierni, mając już otrzymane zastosowanie, napotkają na poważną przeszkodę do wypełnienia reszty uczynków, łaskawie stanowimy, aby otrzymane zastosowanie osiągnęło swój skutek. — Wreszcie tej władzy spowiednicy mają używać tylko dla forum wewnętrznego nawet poza sakramentalnego, o ile, oczywiście, chodzi o sakramentalne rozgrzeszenie. — Imiennie dotknięci cenzurą albo publicznie ogłoszeni za takich, dopóty nie będą mogli skorzystać z dobrodziejstwa Jubileuszu, dopóki na forum zewnętrznem nie uczynią zadość wymaganiom prawa. Jeżeliby się jednak w sumieniu szczerze wyrzekli oporu i okazali należyte przygotowanie, będą mogli, wykluczając zgorszenie, tymczasowo w forum sakramentalnem otrzymać rozgrzeszenie w celu pozyskania Jubileuszu, z obowiązkiem jednak jak najprędzej poddania się wymaganiom prawa także i dla forum zewnętrznego. — Jubileusz, co do korzystania z odpustu zupełnego dla siebie lub dla dusz czyśćcowych, może być pozyskany dwa albo i więcej razy, przy ponowieniu przepisanych uczynków dwa lub więcej razy; lecz tylko wtedy, gdy się pozyskuje Jubileusz poraz pierwszy, spowiednicy będą mogli korzystać, także wielokrotnie, z władzy rozgrzeszania od cenzur i wypadków zastrzeżonych, zamieniania lub dyspensowania temuż samemu penitentowi, któryby jeszcze nie wypełnił wszystkich uczynków przepisanych. — W bieżącym roku jubileuszowym nie ustają odpusty w inny sposób nadane za uczynki inne, niż te, które są podane dla pozyskania Jubileuszu. A nawet łaskawie zezwalamy, dla podniesienia ducha modlitwy, aby wszyscy wierni, w ciągu tego roku, mogli pozyskiwać odpust siedmiu lat i tyluż kwadragen, ilekroć razy przed boskim Sakramentem Eucharystji, chociażby zamkniętym w tabernakulum, wznosić będą pobożne modły przez pewien czas na intencje Najwyższego Pasterza, przy zachowaniu nadto w sile wszystkich odpustów za tenże czyn skądinąd udzielonych. Ktoby zaś kolwiek codziennie przez cały tydzień odprawiał takie pobożne nawiedzania, będzie mógł pozyskać odpust zupełny przy zwykłych warunkach. Poza tem, dla ożywienia wśród księży pobożności przy odprawianiu świętej ofiary, udzielamy każdemu z kapłanów na cały ten rok przywileju osobistego, ważnego aż do 31 dnia miesiąca grudnia tego roku, mocą którego będą mogli, codziennie odprawiając ofiarę Mszy św., pozyskiwać dla

pojedyńczych dusz, w czyśćcu zostających, odpust zupełny. — Aby to Pismo Nasze tem łatwiej mogło dojść do wiadomości wszystkich wiernych, życzymy, aby odpisom jego, nawet drukowanym, ręką wszakże jakiegokolwiek pisarza urzędowego podpisanym i pieczęcią jakiejkolwiekbądź osoby, na urzędzie kościelnym zostającej, stwierdzonym, okazywano tęże samą zgoła wiarę, jakąby okazywano temuż pismu, jeżeliby było przedłożone lub okazane. — Nikomu z ludzi niewolno tej karty Naszego oznajmienia, obwieszczenia, nadania i woli osłabiać lub czynem zuchwałym jej się sprzeciwiać. Gdyby zaś ktokolwiek na to się odważył, niech wie, iż ściągnie na siebie gniew Boga wszechmogącego i świętych Piotra i Pawła, Jego Apostołów. — Dan w Rzymie, u św. Piotra, dnia VI miesiąca stycznia, w uroczystość Zjawienia Pańskiego, roku tysiąc dziewięćset dwudziestego dziewiątego, Papiestwa Naszego roku siódmego. — *Fr. Andrzej Kard. Frühwirth*, Kanclerz św. Kościoła rzymskiego, *Wawrzyniec Kard. Lauri*, Penitencjarz większy, *Józef Wilpert* Dziekan Koll. Proton. Apostolskich, *Dominik Jorio* Protonotarjusz Apostolski. (*Acta. Ap. Sedis*, t. 21, str. 5 — 11).

Zarządzenia Ordynarjatu Arcybiskupiego.

Decretum nominationis Commissionum pro Synodo praeparanda et celebranda. — *Romualdus Jałbrzykowski, Dei miseratione et S. Sedis Apostolicae gratia Archiepiscopus Metropolitanus Vilnennsis, S. T. M.* — Synodum archidioecesanam proximo anno, Deo adjutore, celebraturi, ad praeparandam tam ipsam celebrationem quam ad Constitutionum synodalium, iuxta praescripta legis et Nostrarum ordinationum, compositionem, ad tramitem can. 360 § 1. CIC., *Commissiones* creare ac nominare decrevimus prout per praesentes et facimus atque horum tenore constituimus: I. *Commissionem Generalem*, cui praeerit E-mus Ill-mus ac R-mus D-nus Casimirus-Nicolaus Michalkiewicz, Episcopus Auxiliaris Vilnensis et Vicarius Noster Generalis, membra autem ejusdem Commissionis erunt iidem, quos litteris, die 4 januarii 1928 sub N. 50 datis, ad Commisionem Preaparatoriam nominavimus, vd.: Ill-mus ac R-mus D-nus Leo Żebrowski, qui et Promotor Synodus, Ill-mus ac R-mus Carolus Lubianiec, vice-Promotor, Ill-mus ac R-mus D-nus Lucianus Chalecki, Ill-mus ac R-mus D-nus Adamus Sawicki, Ill-mus ac R-mus D-nus Antonius Cichoński, Ill-mus et Adm. Rev-dus D-nus Adamus Kuleszo, Ill-mus ac Adm. Rev-dus D-nus Dr. Sigismundus Lewicki et et R-dus D-nus Dr. Joannes Ellert, qui et Secretarius, praeter hos — Ill-mus et R-mus D-nus Franciscus Wołodźko, Ill-mus et R-mus D-nus Joannes Uszyłło, R-mus et Clar-mus D-nus Dr. Ignatius Świrski et Ill-mus et Adm. R-dus D-nus Joseph Songin. — II. *Commisionem pro ordine et caeremoniis* in Synodo servandis, cui praeerit Ill-mus ac R-mus D-nus Antonius Cichoński, membra autem eiusdem erunt: RD. Joannes Ostrejko, RD. Franciscus Bielawski et RD. Vitoldus Bancer. — III. *Commissionem Oeconomicam* pro re Synodus oeconomica praeparanda et expedienda, cui praeerit Ill-mus ac R-mus D-nus Carolus Lubianiec, membra autem erunt: RD. Petrus Kraujalis, RD. Stanislaus Nawrocki et RD. Joannes Krassowski, — IV. *Commissionem pro componendo, redigendo et conscribendo*

incepto codicis Constitutionum Synodalium et aliorum documentorum ad id spectantium; huic Commissioni praeerit Ill-mus ac R-mus D-nus Leo Żebrowski, membra autem constituent: Ill-mus ac R-mus D-nus Carolus Lubianiec et Ill-mus ac R-mus D-nus Lucianus Chalecki, Huic postremae Commissioni suberunt *Sectiones* pro singulis partibus Codicis Constitutionum Synodalium praeparandis et elaborandis, videlicet: — 1. *Sectio Fidei Catholicae,* cui praeerit Ill-mus ac R-mus D-nus Carolus Lubianiec, membra autem eius erunt: Ill-mus ac R-mus D-nus Joannes Uszyłło, R-mus et Clar-mus Dr. Leo Puciata, RP. Dr. Paulus Micewicz S. J. et RP. Dr. Joseph Czudek S. J. — 2. *Sectio cultus Divini*, cui praeerit Ill-mus ac R-mus D-nus Antonius Cichoński, membra autem erunt: RD. Joannes Ostrejko et RD. Antonius Lewosz. — 3. *Sectio Normarum Generalium Juris*. cui praeerit Ill-mus ac R-mus D-nus Lucjanus Chalecki, membra autem erunt: R-dus D-nus Dr. Joannes Ellert et R-dus D-nus Dr. Valerianus Meysztowicz. 4. *Sectio de personis et disciplina Cleri*, cui praeerit Ill-mus ac R-mus D-nus Leo Żebrowski, membra autem erunt: Ill-mus ac R-mus D-nus Stanislaus Maciejewicz, Ill-mus et R-mus D-nus Ignatius Olszański, Ill-mus et Adm. R-dus D-nus Thaddaeus Zawadzki et RP. Ludovicus Moska C. M. — 5. *Sectio de disciplina fidelium* et actione catholico-sociali, benefica et politica cui praeerit Ill-mus et Adm. R-dus D-nus Adamus Kuleszo, membra autem erunt: R-dus D-nus Dr. Michael Sopoćko, R-dus D-nus Dr. Valerianus Meysztowicz, RD. Franciscus Kafarski. 6. *Sectio pro educatione et instructione Clericorum,*cui praeerit R-mus et Clar-mus D-nus Dr. Ignatius Świrski, membra autem erunt: Ill-mus ac R-mus D-nus Carolus Lubianiec et Ill-mus ac Adm. R-dus D-nus Adamus Kuleszo. — 7. *Sectio pro educatione christiana laicorum*, cui praeerit Ill-mus et Adm. R-dus D-nus Dr. Sigismundus Lewicki, membra autem erunt: R-dus et Clar-mus D-nus Dr. Leo Puciata. R-dus D-nus Vincentius Zajączkowski. RD. Petrus Rynkiewicz. RD. Paulus Bekisz, RD. Velentinus Urmanowicz, RD. Boleslaus Mociejowski. — 8. *Sectio pro negotiis Parochorum et Cleri mere spiritualibus*. cui praeerit Ill-mus ac R-mus D-nus Joannes Uszyłło, membra autem erunt: Ill-mus et Adm. R-dus D-nus Joseph Songin et R-dus D-nus Joseph Poniatowski. — 9. *Sectio pro expediendis negotiis temporalibus* Parochorum, cui praeerit Ill-mus ac Adm. R-dus D-nus Joseph Songin, Ill-mus et Adm. R-dus D-nus Joannes Adamowicz et R-dus D-nus Joseph Poniatowski. — 10. *Sectio pro Ecclesiae bonis temporalibus* eorumque administratione, cui praeerit Ill-mns ac R-mus D-nus Franciscus Wołodźko, membra autem erunt: R-dus D-nus Petrus Kraujalis, Ill-mus et Adm. R-dus D-nus Joseph Songin. AR-dus D-nus Paulus Piekarski et R-dus D-nus Dr. Valerianus Meysztowicz. — 11. *Sectio iudicialis et poenalis,* cui praeerit Ill-mus ac R-mus D-nus Lucianus Chalecki, membra autem erunt: R-dus D-nus Dr. Joannes Ellert et R-dus D-nus Dr. Valerianus Meysztowicz. — Omnes enumeratae tam Commissiones quam Sectiones singulae, ad promptius faciliusque negotium sibimetipsis demandatum exsequendum, possunt alios quoque idoneos viros e coetu Cleri tam secularis quam regularis. cum scitu Commissionis Generalis, sibi advocare et adsciscere. Commissio autem Generalis id quoque facere poterit. tamen cum Nostro scitu et

consensu. — Porro Promotori Synodus, cujus erit, Nostro Nomine, omnes tam Commissiones quam Sectiones, dirigere omnibus mediis opportunis ac necessariis ad id adhibitis, demandamus earundem Commissionum quam Sectionum negotia propius et accuratius definire et in scriptis indicare. — Denique omnes et singulos in hisce litteris enumeratos in Domino adhortamur, ut muneri sibi demandato omni diligentia et studio, quo tantum decet opus, satagere ac prompte illud exsequi, Dei auxilio, studeant. Dabantur in urbe Vilno die 5 februarii 1929. Nr. 606. — † **R. JAŁBRZYKOWSKI, Archiepiscopus-Metropolitanus.**

W sprawie przygotowań do Synodu Archidiecezjalnego. — *Kurja Metropolitalna Wileńska, dnia 5.II. 1929. Nr. 607.* — Do PWW. Księży Dziekanów archidiecezji wileńskiej. — Sprawa Synodu Diecezjalnego nietylko ma wielkie znaczenie w każdej diecezji, lecz jest sprawą wspólną całego Duchowieństwa a nawet Wiernych, i wszyscy w pracach Synodu powinni brać udział, według sił i możności: Duchowieństwo pracą, wierni modlitwą o pomyślny wynik podjętych prac, od tego bowiem w znacznej mierze zależy sprawa działalności i wpływów Kościoła nieraz przez długi okres czasu. — Mając to na względzie, Komisja Przedsynodalna, z polecenia JE. NPW. Księdza Arcybiskupa-Metropolity Wileńskiego, przy niniejszem podaje szemat kwestyj do opracowania, jako materjał do Ustaw Synodalnych. Kwestje powyższe mogą byc opracowywane wspólnie przez wszystkich Księży kondekanalnych, albo podzielone na grupy i rozdane czy to poszczególnym Księżom, czy też wyłonionym przez ogół Księży komisjom na terytorjum dekanatu. Przy opracowaniu poszczególnych kwestyj WWKsięża powinni mieć za podstawę wskazane w szemacie kanony Kodeksu Prawa Kanonicznego. O ile prawo coś stanowi wyraźnie, zwyczaje zaś nasze lub istniejące prawo partykularne w tym względzie nie wprowadzają odmiennej praktyki, to takie kanony należy pomijać całkowicie. O ile zaś pewne przepisy Kodeksu we wskazanej materji nie wyczerpują kwestji i pożądane są, in liberis, szczegółowsze przepisy lub bardziej wyczerpujące, w zastosowaniu do praktyki, zarządzenia wykonawcze albo jakieś dezyderaty, mające na celu podniesienie chwały Bożej, zbawienie dusz i dobro pasterzowania, czy też ułatwienie w sensie dodatnim spełnianie powinności duszpasterskich, WW. Księża nie omieszkają tego wszystkiego podać ze stosowną motywacją. — Opracowanie każdej kwestji powinno być podane w formie krótkiego treściwego referatu z uwzględnieniem istoty kwestji, motywów i wnioskiem w formie projektu do artykułu statutowego. — Pozatem PWW. Księża Dziekani zechcą obwieścić wszystkim WW.Księżom kondekanalnym, iż każdy Kapłan archidiecezji może, nawet z poza szmatu kwestyj, podanego niżej, składać projekty i dezyderaty, które będzie uważał za wskazane i pożyteczne dla dobra Kościoła i archidiecezji oraz sprawy katolickiej w kraju. Wszystkie wnioski muszą być pisane na formacie kancelaryjnym papieru, sformułowane jasno, we właściwej formie i poparte dowodami lub motywami. — O ile ktoś z WW. Księży zechce, aby jego wniosek został osłonięty tajemnicą, powinien zaznaczyć to wyraźnie, umieszczając u góry arkusza „sub secreto". — Jak opracowania i wnioski wspólne dekanatów, tak i wnioski i dezyderaty pojedyńczych Księży powinny być nadesłane do Komisji Przedsyno-

dalnej najpóźniej do 1 sierpnia r. b. — W celu łatwiejszego i rychlejszego wykonania prac przygotowawczych, pożądanym jest równomierny, a jednak celowy, podział pracy pomiędzy wszystkimi Księżmi dekanatu, jest to bowiem sprawa wspólna; nadto pożądanem jest częstsze odbywanie w tym czasie narad i konferencyj dekanalnych. Dlatego, zgodnie z wolą J. E. Księdza Arcybiskupa-Metropolity, nikt z Księży nie ma prawa, bez ważnych powodów, uchylać się od włożonej nań lub przyjętej dobrowolnie pracy. Zwolnienie od niej, z ważnych przyczyn, może być udzielone tylko przez J. E. Księdza Arcybiskupa, na instancję promotora Synodu. — Wierni będą powołani do współdziałania z temi pracami modlitwą przez specjalne orędzie Arcypasterskie. —

† KAZIMIERZ MICHALKIEWICZ, Bp. Wik. Gener., Przewodnicz. Komisji Głównej.

Szemat kwestyj do prac przygotowawczych Synodu Archid.

Wilno, dn. 5.II.1929 Nr. 607.

1. *Wiara, pielęgnowanie jej i rozkrzewianie.* — Wyznawanie wiary. Współczesne błędy przeciw wierze i przeciwnicy Kościoła. Nauczanie wiary: kazania, katechizacja, inne sposoby pogłębiania świadomości religijnej. Działalność misyjna w kraju i zagranicą. Kan. 1406—1408, kan. 1322 — 1351. Obrona wiary. Kan. 1384 — 1405. Pisma okólne Papieży w sprawie misyjnej i obrządku wschodniego. Konkordat. Konstytucja R. P.

2. *Służba Boża.* — Wszystko, co się odnosi do czci Bożej i nabożeństw. Uporządkowanie i ujednostajnienie w archidiecezji nabożeństw i praktyk pobożnych. Śluby i przysięgi. Nabożeństwa liturgiczne i ekstraliturgiczne: codzienne, niedzielne, świąteczne, okresowe. Przedmiot kultu: Bóg w Trójcy św. Jedyny, Najśw. Eucharystja, N. Marya Panna, Święci Pańscy, obrazy religijne, obrzędy. Pogrzeby. Sprzęty święte. Kan. 1255 — 1321.

3. *Ogólne zasady prawne.* — Prawo kościelne, zwyczaj, przywileje, sposób ogłaszania praw ogólnych i archidiecezjalnych. Kan. 1 — 86. Statuty Synodalne, moc obowiązująca i autentyczna wykładania. Kan. 362.

4. *Sprawy duchowieństwa.* — O duchowieństwie w ogólności. Przynależność do diecezji. Prawa i przywileje osób duchownych. Powinności i obowiązki. Urzędy i stanowiska. Władza. Kan. 87 — 214. Najwyższa Władza w Kościele. Kan. 215 — 229. Kurja Rzymska. Arcybiskup. Kurja Archidiecezjalna. Dziekan. Proboszczowie. Wikarjusze. Rektorzy kościołów. Zakony. Kan. 242 — 681. Konkordat.

6. *Wierni.* — Obecny stan religijno-moralny wiernych, stosunek do Kościoła, parafji, duchowieństwa, błędy i wpływy, którym ulegają. Prawa, przywileje i powinności wiernych. Akcja katolicko-społeczna i polityczna. Kan. 948. Kan. 682 — 725. Kan. 1342. Kan. 119. Kan. 1521. Kan. 1263. Kan. 166 — 373 etc. Duszpasterstwo wojskowe, praca nad poborowymi. Stosunek do duszpasterstwa wojskowego.

5. *Kształcenie i wychowanie kleru.* — Ogólne zasady kształcenia i wychowania. Kwalifikacje umysłowe i moralne kandydatów do stanu duchownego. Seminarjum Archidiecezjalne. Fakultet Teologiczny USB. Kan. 1352 — 1371. Studja wyższe i specjalne kleru.

7. *Kształcenie i wychowanie religijne wiernych.* — Obowiązek kształcenia i wychowania, ciążący na rodzicach, opiekunach, społeczeństwie. Ćwiczenia duchowne i praktyki pobożne w szkołach. Kan. 1372 — 1383. Konkordat. Konstytucja i Zarządzenia M. W. R. i O. P. Prefekci.

Kwalifikacje. Organizacja prefektów. Katecheci i katechetki. Stosunek do Władz duchownych i Duszpasterzy. Świadczenia ze strony archidiecezji na rzecz księży Prefektów. Misja Kanoniczna. Nadzór. Wizytacja. Organizacje szkolne.

8. *Funkcje kapłańskie.* — Sakramenta. Sakramentalja. Kan. 726 — 1153. Pogrzeb chrześcijański. Kan. 1203 — 1204. Kan. 1215 — 1242.

9. *Funkcje proboszczowskie.* — Proboszcz, jako rządca kościoła i parafji. Stosunek proboszcza do wikarych i innych księży na terenie parafji. Miejsca święte: kościoły. kaplice, cmentarze. Kan. 1154 — 1202. Kan. 1205 — 1214. Zabytki kościelne i ich konserwacja Kan. 1280 i inne. Komisja mieszana. Rada parafjalna. Kancelarja parafjalna. Księgi parafjalne. Stosunek do parafjan, ich znajomość, odwiedzanie. Zapobieganie zgorszeniom. Służba kościelna i plebanjalna.

10. *Beneficja i dobra kościelne.* — Beneficja, ich erekcja, podział i t. d. Kan. 1409 — 1494. Stypendja mszalne Kan. 824 — 844. Iura stolae, taksa. Kan. 736—1507. Obciążenie dóbr i dochodów kościelnych na rzecz archidiecezji. Kan. 1504 — 1506 i inne. Zarząd dobrami kościelnemi i t. d. Kan. 1495 — 1554.

11. *Sprawy sądowo-karne.* — Władza sądowo-karna w Kościele i jej zakres co do spraw i osób. Kan. 1553 — 1555, kan. 120. Trybunał archidiecezjalny i trybunały apelacyjne. Kan. 1569 i nast. Taksa sądowa. Kan. 1908 — 1909. Kary na świeckich i duchownych za rozmaite występki: V-ta księga K. P. K.

Powyższym szematem mogą również posługiwać się w opracowaniu materjału Sekcje, wyliczone w dekrecie JE. Księdza Arcybiskupa-Metropolity z d. 5.II. rb. Nr, 606.

Ks. Leon Żebrowski, Promotor Synodu.

Decretum novae delimitationis parochiarum Żyrmuny — Krupa. — *Romualdus Jałbrzykowski, Dei et Sanctae Sedis Apostolicae gratia Archiepiscopus-Metropolita Vilnensis. S. Th. M.* — Lecturis salutem in Domino! — Ea, quae animarum pericula submovent et populo Nobis concredito levamina praebent, sedulo amplectentes, innixi opinioni ARD-ni Decani Lidensis auditisque quorum interest, Nos, auctoritate Nostra ordinaria, ad normam can. 1427, sequentes pagos, scilicet: Bieńkowicze, Gudele, Hancewicze, Tubielewicze, Biernucie et Bielewicze ab ecclesia paroeciali in Żyrmuny, ad quam hucusque pertinebant, seiungimus et paroeciae Krupensi adscriptos et incorporatos esse declaramus et statuimus. — Quorum in fidem haec expediri mandavimus. Datum Vilnae, d. 25. I. 1929 an. Nr. 172. — † **R. JAŁBRZYKOWSKI, Archiepiscopus-Metropolita.** — *Canonicus A. Sawicki.* Curiae Cancellarius.

Decretum delimitationis paroeciarum Niemenczyn — Jęczmieniszki. — *Romualdus Jałbrzykowski. Dei et Sanctae Sedis Apostolicae gratia Archiepiscopus - Metropolita Vilnensis, S. Th. M.* — Lecturis salutem in Domino! — Incolae locorum Czeremszczyzna, Leśnikówka, Dębiszki et Jodegrybiszki precantes Nos advenerunt, ut propter nimiam distantiam a propria ecclesia paroeciali in Jęczmieniszki propiori ecclesiae paroeciali in Niemenczyn adscribi valeant. — Idcirco facta super statu et adiuncta rerum diligenti inquisitione, auditisque quorum interest, Nos, ad quos spectat, ne Christifideles concrediti Nobis gregis in perceptione Sacramentorum et in adimplendis aliis officiis religiosis aliquod detrimentum aut incommodum patiantur, auctoritate Nostra ordinaria, ad normam can. 1427, supra dicta loca ab ecclesia pa-

rochiali in Jęczmieniszki seiuncta et paroeciae Niemenczynensi adscripta esse declaramus et statuimus. — Quorum in fidem haec expediri mandavimus. — Datum Vilnae, die 25 Januarii A. D. 1929. Nr. 343. — † **R. JAŁBRZYKOWSKI, Archiepiscopus-Metropolita.** — *Canonicus A. Sawicki,* Curiae Cancellarius.

W sprawie podatku gruntowego i komunalnego. — *Wilno, dn. 26. I. 1929 r. Nr. 450.* — Do Przewielebnych Księży Dziekanów Archidiecezji Wileńskiej. — Kurja prosi o nadesłanie szczegółowych wykazów, ile od poszczególnych xx. Proboszczów, xx. Rektorów etc. pobiera Urząd Skarbowy, z tytułu zajmowanych przez nich stanowisk, podatku gruntowego i komunalnego, związanego z podatkiem gruntowym. Wykazy należy przesłać w możliwie krótkim czasie i w dwuch egzemplarzach. — *X. A. Sawicki,* Kanclerz Kurji.

Sprawozdanie o Kongregacjach III Zakonu św. Franciszka. — *Wilno, dn. 30. I. 1929 r. Nr. 540.* — Do Księży dziekanów arch. Wil. — Raczy Przewielebny Ksiądz Dziekan nadesłać w czasie najbliższym wykaz Kongregacyj III Zakonu św. Franciszka w/g wzoru, podanego niżej. Wykaz ma być sporządzony dla całego dekanatu i w dwuch egzemplarzach nadesłany do Kurji. — *X. A. Sawicki,* Kanclerz Kurji.

WYKAZ

Kongregacyj III Zakonu św. Franciszka.

Dekanat

Nazwa parafji.	Kongr. męska			Kongr. żeńska			Data i Nr. dekretu erekcyjnego.
	Liczba członków	Dyrektor	Przełożona	Liczba członków	Dyrektor	Przełożony	

Przesunięcia personalne. — Na mocy zarządzenia JE. Księdza Arcybiskupa-Metropolity Wileńskiego w składzie osobistym Duchowieństwa zaszły nast. zmiany: ks. Jerzy Antecki z diec. mohylowskiej na wikarjusza do Wołożyna, d. 26. I. 29. N. 449.— w/z. Kanclerza Kurji *X. J. Marcinowski.*

DZIAŁ NIEURZĘDOWY.

Przed Synodem.

Przy spełnianiu obowiązków duszpasterskich często mamy trudności wobec braku ustalonego sposobu postępowania w wielu drobiazgach życiowych, nieprzewidzianych przez prawodawstwo ogólne, lub nawet w rzeczach istotnych, wypływających z odmiennej praktyki naszej lub uprawnionych i całkiem legalnych zwyczajów.

Trudności te są nieuniknione, powstają one bowiem z życia, z coraz to nowych potrzeb i okoliczności, i muszą być co pewien czas prawnie regulowane. Do takiego uregulowania jak najlepiej nadają się synody poszczególnych diecezyj.

Nadto, synody diecezjalne w przeszłości miały bardzo wielkie znaczenie w życiu Kościoła w poszczególnych diecezjach i bywały nieraz punktami zwrotnemi ku na-

prawie obyczajów, ożywieniu wiary, słowem ku podniesieniu ogólnego poziomu życia kościelno-religijnego. Synod bowiem jest przeglądem stanu obecnego społeczności katolickiej pod względem jej życia religijnego, jak również dobrą okazją do wyszukania środków, zmierzających do podniesienia tego życia na wyższy szczebel, uchrześcijanienia.

Wreszcie pozostaje jeszcze jeden bardzo poważny cel synodu, mianowicie — zestawienie praktyki z wymogami prawa pod każdym względem i skontrolowanie, czy wszystko się odbywa według normy prawnej i zgodnie z duchem Chrystusowym.

O synodzie powinni wiedzieć nietylko kapłani, lecz także i wierni. Dlatego to praktyka odwieczna obrady synodalne zwykle łączyła z szeregiem nabożeństw i kazań, przeznaczonych specjalnie dla wiernych; Władze zaś duchowne w ogłoszeniach i orędziach zwykle gorąco zachęcały wiernych do modlitw o pomyślny wynik obrad synodalnych. Aczkolwiek bowiem uchwały synodalne są w istocie prawodawstwem biskupiem, to jednak o tyle to ustawodawstwo wywrze swój skutek, o ile znajdzie chętnych i gorliwych wykonawców. A to wszystko zależy od łaski Bożej, o którą i kapłani i wierni jak najusilniej się modlić mają.

Poza tem przed nami się odsłaniają nowe horyzonty, wytwarzają się nowe, dotąd nieznane, warunki pracy, wyłaniają się nowe potrzeby. Żeby temu podołać, nie dość w pojedynką i na własną odpowiedzialność rzucać się w wir pracy, lecz trzeba koniecznie działalność, od nowych warunków zależną, ująć w pewne łożysko zasad, przepisów i metody, uwzględnić to, co daje rękojmię pomyślnych skutków, odrzucić zaś to, co niezgodne z duchem Boskiego Zbawcy, co może całą sprawę narazić na szwank. Dlatego to z pod obserwacji synodu nie powinien umknąć żaden z przejawów życia ludzkiego, w którym katolik i kapłan musi brać żywy udział.

Jak widzimy więc, synod ma przed sobą wielką pracę, pracę, przewyższającą znacznie siły jednego człowieka, Zresztą praca ta ma na względzie ogół, zwłaszcza ogół duchowny. Przeto też ten ogół musi brać w niej bardzo czynny udział.

W czasach niewoli biadaliśmy nieraz, że nam nie wolno odbywać synodów. Ostatni synod zapowiedział biskup Massalski w r. 1777, ale go nie mógł odprawić. Gdy więc teraz z całą swobodą, z całym aparatem synodalnym, możemy przystąpić do odprawienia synodu w wolnej Ojczyźnie, powinniśmy dołożyć wszelkich wysiłków i starań, żeby się on odbył jak najokazalej pod każdym względem, a nadewszystko, żeby wywarł swe zbawienne skutki.

Nikt z nas niema prawa uchylać się od udziału w pracach przygotowawczych, każdy bowiem nosi w sobie cząstkę odpowiedzialności za rozwój Królestwa Bożego na naszej ziemi.

X. W. L.

Dział porad.

Zakaz książek w diecezji.

Pyt. — Wszelki zakaz prawny pociąga za sobą następstwa, ograniczające pełnię praw poszczególnych jednostek, jak również przekroczenie zakazu pociąga stosowne kary. Jak jest z prawem diecezjalnem, które w pewnych okolicznościach słusznie czegoś zakazuje, czy ten również może posiadać sankcję karną? W szczególności zachodzi tu trudność w stosowa-

niu zakazu diecezjalnego względnie do ksiąg i druków. Różnie na to się zapatrują nasi teoretycy, różnie też rozwiązują napotykane wypadki „praktycy". Czego należy w tej dziedzinie przestrzegać?

X. O. S.

Odp. — Prawo Kanoniczne daje na powyższe pytanie całkiem jasną i wyraźną odpowiedź. Ten, kto jest na pewnem terytorjum prawodawcą, może swe zarządzenia prawne zaostrzać karami [1]). Biskup diecezjalny posiada na terytorjum swej diecezji władzę prawodawczą, sądową i karną, prawo bowiem kanoniczne wyraźnie mówi: „Ius ipsis et officium est gubernandi dioecesim tum in spiritualibus tum in temporalibus cum potestate legislativa, iudiciaria, coactiva ad normam sacrorum canonum exercenda". [2]) Legislatura biskupia byłaby prostem złudzeniem, gdyby nie posiadała możności opatrywania swych zarządzeń prawnych rygorami karnemi. Sankcje karne muszą iść po linji prawodawstwa ogólnego, mogą jednak w wielu wypadkach, w razie słusznej i uzasadnionej potrzeby, nawet w dziedzinie, przewidzianej przez prawo ogólne, posuwać sankcje dalej i zaostrzać je karami, albo kary, przez prawo ogólne przewidziane, powiększać.

Kwestja zakazu ksiąg i pism wkracza w dziedzinę już nietylko legislatury, lecz nawet obowiązków i powinności urzędu biskupiego, mianowicie czuwania nad czystością wiary i obyczajów wśród kleru i wiernych. W kan. 336 § 2 czytamy te słowa: „Curentque (Episcopi) ut puritas fidei ac morum in clero et populo conservetur". Jak zaś zgubnie może wpłynąć na czystość wiary i obyczajów wszelkiego rodzaju bezeceństwa, propagowane drukiem, my obecnie doskonale wiemy. Dlatego to kan. 1395 § 1. mówi: „Jus et officium libros ex iusta causa prohibendi competit non solum supremae auctoritati ecclesiasticae pro universa Ecclesia, sed pro suis sobditis... et locorum Ordinariis". I słusznie, jest to bowiem powinność ścisła, wypływająca z obowiązku czuwania nad czystością wiary i obyczajów.

[1]) Kan. 2220 § 1.
[2]) Kan. 335 § 1.

Moc obowiązująca tego zakazu biskupiego zależy całkowicie od tego, jakiemi sankcjami karnemi został ten zakaz opatrzony. Jeżeli nie zostały wyszczególnione żadne sankcje, łamiący ten zakaz ze świadomością dopuszcza się grzechu. Dlatego obowiązkiem jest każdego proboszcza przestrzec parafjan i odpowiednio ich pouczyć o szkodliwości czytania ksiąg i pism złych i zakazanych przez Władze kościelne; zakaz bowiem ten ma na widoku dobro duchowe wiernych i wskazanie im niebezpieczeństwa, którego należy unikać. Zakaz ten wydawany zazwyczaj bywa po należytem i wszechstronnem zbadaniu sprawy i gruntownej rozwadze; powstaje więc zwykle z rzeczywistej potrzeby.

A więc jak w teorji, tak i w praktyce nie może być innego zapatrywania na tę kwestję, jak tylko takie, jakie przewiduje prawo. *X. A. N.*

ARCHIDIOECESANA.

Wilno, d. 8 lutego 1929 r.

Wiele powiedziano i napisano na temat świętości kapłańskiej. Ostatniemi czasy ludzie mądrzy i świętobliwi odrodzenie świata w duchu Chrystusowym uzależniają od stopnia świętości kapłanów katolickich. Dla uproszenia u Boga świętych kapłanów wznoszą się nieustanne modły licznych zakonów i zgromadzeń zakonnych. O tej świętości i jej potrzebie ostatniemi czasy mówią liczne enuncjacje papieskie. A gdy spojrzymy badawczem okiem na świat współczesny, na jego błyskawiczne wprost spadanie w odmęty zła moralnego, to będziemy musieli sobie powiedzieć, że tak wielkie zło może być zwyciężone tylko wielką sumą dobra. My idziemy na podbój świata, który ucieka od Chrystusa. Nie inną bronią dokonamy tego jak tylko świętością. Dlatego to i Ojciec św. w swej konstytucji „Auspicantibus Nobis", ogłaszając na ten rok Powszechny Jubileusz nadzwyczajny, pomiędzy intencjami tego jubileuszu, wskazuje również na świętość kapłańską: „ad provehenda fidei incrementa, morum emendationem et potissimum (słuchajmy!) cleri sanctimoniam".

Kto się wczytał uważnie w Konstytucję Ojca św. z d. 6 stycznia rb., mógł tam zauważyć, jakiemi drogami Najwyższy nasz Pasterz myśli te wysokie cele osiągnąć. Oto, pragnie prowadzić wszystkich do stóp Pana Jezusa w Najśw. Sakramencie. Nawiedzanie kościołów w czasie tego Jubileuszu i modlitwę przed Najśw. Sakramentem opatruje dodatkowemi odpustami a kapłanom udziela prawa ołtarza uprzywilejowanego na codzień przez cały czas trwania tego Jubileuszu.

I naszej świętości kapłańskiej szukajmy również u stóp Pana w Eucharystji. Wszak On tu jest dla wszystkich wprawdzie ludzi, lecz w szczególniejszy sposób dla nas. On tu — źródłem życia duchowego, źródłem sił duszy, jedynym sprawcą naszego uświęcenia. Ale trzeba koniecznie nietylko teorytycznie i jakby urzędowo do Niego się zbliżyć, lecz praktycznie i po przyjacielsku, po synowsku z Nim przestawać. Niech się sprawdzą w życiu naszem te słowa, które we Mszy św. codziennie wymawiamy: „Et a te numquam separari permittas“. Tak—„numquam separari“, nawet gdy jesteśmy od Jego eucharystycznej obecności daleko.

A gdy blisko? Gdy tylko kilkanaście kroków nas od Niego oddziela?... Wtedy powinniśmy o Nim pamiętać i śpieszyć do Niego. Samo prawo kan. nam to nakazuje: „Clerici omnes ... quotidie ... sanctissimum Sacramentum visitent“ [1]). A poco tam śpieszyć? Po świętość kapłańską, po siłę, żeby ją zdobyć. Nie dość tylko raz w dzień z Nim się spotkać. On przyszedł do nas, wstąpił do naszego serca, objął je w posiadanie. Nieśmyż Mu je sami, by je przejął miłością wielką, by je przemienił, uświęcił, uczynił mocnem, bo tej mocy trzeba dla naszego najwyższego dobra i dobra dusz nam powierzonych.

X. A. N.

Uroczystości papieskie. — Dwie rocznice papieskie zbiegają się w tym roku z pięćdziesięcioleciem kapłaństwa Jego Świętobliwości Ojca św. Piusa XI. Cały świat katolicki z entuzjazmem je obchodzi. Nawet niekatolicy omawiają przy tej sposobności dziejowe znaczenie osoby Piusa XI. Są, oczywiście, małe osóbki, są też plugawe pisemka, nawet w naszym kraju, które pod wpływem nienawiści szatańskiej chciałyby przyćmić blask tych uroczystości. Lecz to im się nie uda: zbyt wielkim jest Papież, zbyt wysoką Jego godność, zbyt świętą Jego Osoba, żeby ich bluzganie jadowite mogło Jej dosięgnąć. — W Wilnie obchód tych uroczystościześrodkowuje się przeważnie w szkołach i instytucjach społecznych. W rocznicę obioru, d. 6 lutego, w Bazylice odbyło się uroczyste nabożeństwo. — **Dominus conservet Eum, et vivificet Eum, et beatum faciet eum in terra et non tradet eum in animam inimicorum ejus.**

Dzień imienin Arcypasterza. — Dn. 7 lutego rb. JE. Ksiądz Arcybiskup-Metropolita obchodził dzień swego św. Patrona. O g. 7 wieczorem d. 6 lutego Arcypasterzowi złożyło Duchowieństwo miasta Wilna życzenia, które w krótkiem przemówieniu streścił JE. ks. Biskup-Sufragan. W sam dzień uroczystości odbyła się pontyfikalna Msza św., którą celebrował JE. Ksiądz Biskup-Sufragan o g. 9 m. 30 zrana. Na Mszę przyszli przedstawiciele miejscowych władz rządowych i społeczeństwa. Przez cały dzień Arcypasterz przyjmował życzenia, składane przez władze, przedstawicieli instytucyj i pojedyńczych osób. Z Warszawy przybył na imieniny ks. prałat Marceli Godlewski, z Łomży zaś ks. prałat Złotkowski.

Posiedzenie Komisji przedsynodalnej. — D. 30 stycznia rb. odbyło się posiedzenie Komisji przedsynodalnej, na którem został ustalony skład osobisty Komisyj, podział na sekcje oraz przydział czynności i materjału do opracowania. Wszystko to zostało podane w dziale urzędowym „*Wiad. Archid.*“.

Posiedzenie Kapituły Metropolitalnej. — D. 5 lutego rb. odbyło się, pod przewodnictwem ks. prałata-prepozyta Hanusowicza, kolejne posiedzenie Kapituły Metropolitalnej. Na tem posiedzeniu były, pomiędzy innem, omawiane sprawy: granic parafji w Skrzybowcach, dek. lidzkiego, no-

[1]) Kan. 125.

wego rozgraniczenia parafij w m. Wilnie, oraz został ustalony tekst mającego być umieszczonym na pomniku arcybiskupa Cieplaka napisu; tekst jest zredagowany po polsku i zawiera wybitniejsze momenty z życia arcybiskupa.

Jubilaci wśród księży archidiecezji wileńskiej. — W roku bieżącym obchodzą srebrne gody kapłaństwa nast. księża archidiecezji naszej: Aborowicz Nikodem, prob. w Butrymańcach, Dauksza Zenon, prob. w Rymszanach, Huniewicz Stanisław, prob. w Wasilkowie, Kuleszo Adam kan. hon. prob. św. Ducha w Wilnie, Michnowicz Michał, prob. w Niemenczynie, Pietkiewicz Edmund, prob. w W. Eysymontach, Przyałgowski Michał, prob. w Twereczu, Sarosiek Aleksander, prob. w Strubnicy, Wondrak Mieczysław, prob. w Dzierkowszczyźnie, Tężyk Bolesław, prob. w Parafjanowie i dziekan i Zapaśnik Stefan, prob. w Lebiedziewie. — Wszystkim WW. Księżom Jubilatom Redakcja składa serdeczne życzenia— *plurimos annos!*

Rocznica śmierci ś. p. ks. arcybiskupa Cieplaka. — D. 17 lutego przypada 3 rocznica zgonu ś. p. arcybiskupa Jana Cieplaka, pierwszego nominata na stolicę metropolitalną wileńską. Nabożeństwo mogłoby być w sobotę lub w poniedziałek.

Życie liturgiczne. — Z inicjatywy i staraniem zarządu Stowarzyszenia Młodzieży Akademickiej „Odrodzenie" w Wilnie, przy ścisłem porozumieniu z akademicką Sodalicją żeńską i męską, odbyło się dn. 17 stycznia zebranie organizacyjne „Autonomicznej Sekcji Liturgicznej" przy „Odrodzeniu". Wobec licznego audytorjum, złożonego z członków Akadem. Sodalicji Marjańskiej żeńskiej i męskiej, Stowarzyszenia Młodz. Akadem. „Odrodzenie" i grona gości wygłosił ks. dr. Antoni Lewosz odczyt o „Charakterze społecznym liturgji". Wkrótce potem odbyła się pierwsza próba recytacji Mszy św., zaś pierwsza recytacja Mszy św.—w niedzielę d. 20 stycznia w akademickim kościele św. Jana.

Wołkowysk. — Dn. 8 lutego spłonął w Wołkowysku kościół parafjalny. O wielkości szkód, wyrządzonych przez pożar, narazie nic nie wiadomo.

Z życia katolickiego po całym świecie.

Rzym i Włochy. — Nadeszły ostatnie wiadomości o zgodzie, która nastąpiła pomiędzy Ojcem św. a Kwirynałem; została w ten sposób załatwiona tak zwana kwestja rzymska, a Stolica Apostolska nawiazała stosunki dyplomatyczne z dworem włoskim.—Z dniem 1 stycznia r.b. wszedł w życie ważny dekret, na mocy którego przejście z obrządku łacińskiego na którykolwiek z obrządków wschodnich i odwrotnie zostało bardzo ułatwione. Obecnie Kongregacja Kościołów Wschodnich, uzyskawszy aprobatę Ojca św., upoważniła nuncjuszów, internuncjuszów i delegatów apostolskich do udzielania petentom zezwoleń na przejście z jednego obrządku na drugi pod warunkiem, że osoby, proszące o to, umotywują należycie pobudki, które ich do takiego kroku skłaniają. — Prasa włoska donosi, że przerwane w 1923 r. przygotowania do dalszego prowadzenia soboru watykańskiego, w ostatnich czasach zostały jakoby na nowo podjete. — Św. Kongregacja obrządów odbędzie w tym roku 26 posiedzeń, poświęconych sprawom beatyfikacyjnym i kanonizacyjnym.

Francja. — Dn. 15 stycznia r. b. zmarł ś. p. Mgr. Battifol, wielki uczony, b. rektor Instytutu Katolickiego w Tuluzie, b. redaktor miesięcznika, wydawanego przez Instytut w Tuluzie p. t. *Bulletin do litterature ecclesiastique.*

Węgry. — Przed Bożem Narodzeniem 31 posłów do parlamentu węgierskiego odbyło pod kierunkiem ojca Wojciecha Bangha T. J. trzydniowe zamkniete rekolekcje w nowym pięknie położonym domu rekolekcyjnym w Kuwinkol pod Budapesztem. Wśród rekolektantów znajdowali się były prezes ministrów, pewien inny minister oraz obecny prezydent posłów dr. Zsitvay.

Austrja. — By zapewnić trwałość rezultatów, jakie przyniosły misje, które niedawno odbyły się w Wiedniu, kardynał dr. Piffl nakreślił wytyczne dla pracy ducho-

wieństwa wiedeńskiego. We wszystkich kościołach i parafjach ma być wprowadzona miesięczna wspólna Komunja św. dla poszczególnych stanów, połączona ze specjalną Mszą św. i kazaniem. Rozkład nabożeństw musi w szczególniejszy sposób uwzględniać wspomnianą Komunję św. dla różnych stanów. Godziny kazań i nauk mają być tak wybrane, by wierni mogli z nich korzystać w jak najszerszym zakresie. W niedziele w czasie każdej Mszy św. ma być wtrącone w miarę możności krotkie przemówienie. Ponieważ misje wykazały, że ludność mogłaby się jeszcze bardziej zbliżyć do życia kościelnego, gdyby się jej to w odpowiedni sposób ułatwiło, więc poszczególne parafje stolicy podzielono na dystrykty — oczywiście, przy zachowaniu prawa parafjalnego — a każdy dyskrykt powierzony został oddzielnemu księdzu. Równocześnie dołożono wszelkich starań, by utworzyć możliwie najwięcej stacyj duszpasterskiej.

Chiny. — W chaosie chińskim nie można było odróżnić faktów rzeczywistych od zmyślonych. Obecnie coraz wyraźniej występują na jaw okrucieństwa komunistów. Na pierwszem miejscu okrucieństwa te skierowane były przeciw religji wogóle a w szczególności przeciw religji katolickiej. Największą dzikością wyróżniali się ci młodzi chińczycy, którzy odbyli studja w moskiewskim żydowsko-bolszewickim uniwersytecie. Na drugiem miejscu okrucieństwo było skierowane przeciw wszelkiej zwierzchności, posiadaczom własności, wreszcie przeciw wszelkim chorym, kalekom i starcom, których wprost zabijano masami.

Japonja. — Dobrze poinformowani korespondenci watykańscy utrzymują, że między Japonją i Stolicą Apostolską toczą się układy w sprawie utworzenia poselstwa japońskiego przy Watykanie i wysłania nuncjusza do Tokjo.

Z życia katolickiego w kraju.

Archidiecezja warszawska. — Dd. 21—24 stycznia odbył się w Warszawie zjazd Księży Arcybiskupów. W obradach biorą również udział Księża Biskupi: Chomyszyn, Przeździecki, Łukomski, Kubina, Lisiecki i Tomczak, należący do poszczególnych komisyj. Narady obejmowały między innemi sprawę zasilania duszpasterstwa polskiego w różnych krajach Europy i Ameryki, dokąd tak emigranci polscy, jak i miejscowe władze kościelne o pomoc duszpasterską proszą. Ważną też część narad stanowiły coraz silniejsze ataki na Kościół, wywoływane, bądź przez pewien odłam prasy, nadużywającej swoich stosunków wpływowych do szargania rzeczy świętych oraz do ubliżania Kościołowi i jego przedstawicielom.—Organizacje kobiece, zebrane w dniu 28-ym stycznia r. b., założyły energiczny protest przeciw projektom ślubów cywilnych i rozwodom jednocześnie zaprotestowały przeciwko znanym ogółowi ostatnim wynikom głosowania Komisji budżetowej nad budżetem Ministerjum W. R. i O. P. w Sejmie, godzącym w interesy Kościoła Katolickiego. — Dziennik Rozkazów Ministerstwa Spraw Wojskowych Nr. 2 z dn. 24 stycznia r. b. podaje, na podstawie § 9 przepisów służbowych o należeniu oficerów do towarzystw i związków, P. S. 325—585, zezwolenie oficerom w służbie czynnej i w stanie nieczynnym na należenie do stowarzyszenia Sodalicja Marjańska.

Diecezja płocka. — Celem zorganizowania akcji katolickiej i stworzenia Ligi, obejmującej wszystkie stowarzyszenia katolickie w diecezji, J. E. Ks. Biskup Płocki, Antoni-Juljan Nowowiejski, zwołał zjazd księży dziekanów. Zjazd trwał dwa dni w ciągu których omówiono i przedyskutowano szereg zagadnień natury organizacyjnej. W zrozumieniu doniosłości i potrzeby pogłębienia tych zasad wśród całego duchowieństwa diecezji, zwrócono się do JE. Ks. Biskupa Ordynajusza z prośbą o przeprowadzenie podobnego kursu we wszystkich dekanatach. Akcja ta została powierzona JE. Ks. Biskupowi - Sufraganowi Wetmańskiemu, który przy udziale sekretarzy generalnych urządza podobne kursa. Duchowieństwo parafjalne, pomimo dużych przeszkód, gorliwie bierze udział w kursach, dając wyraz zrozumienia potrzeby zorganizo-

wania akcji katolicko-społecznej po parafjach. — Z inicjatywy JE. Ks. Biskupa Sufragana Wetmańskiego odbywają się w katedrze płockiej co niedziela o godz. 5-ej popoł. systematyczne wykłady Pisma św. Nowego Testamentu. Wykłady cieszą się dużą frekwencją i niewątpliwie przyczynią się do pogłębienia znajomości Pisma św., oraz wytrącą broń licznym sekciarskim zwolennikom, którzy wszędzie zapuszczają swe zagony.

Diecezja sandomierska. — W roku bieżącym JE. Ks. Biskup Sandomierski, Marjan Ryx, obchodzi złote gody kapłaństwa. Społeczeństwo i instytucje katolickie gorączkowo przygotoują się do uroczystości.

Diecezja lubelska — JE. Ks. Dr. Marjan-Leon Fulman, Biskup Lubelski, ogłasza wezwanie do duchowieństwa i wiernych, by stanęli do pracy społecznej. Zaznaczając, że „do ruszenia z miejsce w dziedzinie akcji społecznej szczególniej jest powołane duchowieństwo“. Dwie dziedziny życia społecznego wymagają wytężonej pracy kapłana: oświata i opieka nad wszelką biedą. Te dwa punkty akcji społecznej mają zwracać uwagę duszpasterza tak w organizacjach czysto religijnych, jak i świeckich, bo w nich czynnik religijny ma bardzo wiele do powiedzenia i wytworzenia.

Diecezja podlaska. — Związek Młodzieży Polskiej diecezji podlaskiej, rozwijający swą pracę kulturalno-oświatowo-w howawczą w nader trudnych warunkach, gdyż na każdym kroku staczać musi poważną walkę z panującą jeszcze tutaj ciemnotą wśród szerokich mas, a szczególnie z głęboko zakorzenionemi przesądami, posunął jednak swą działalność znacznie naprzód w drugim półroczu 1928 r. W dn. 31 grudnia 1928 r. Związek liczył 221 Stowarzyszeń młodzieży z ogólną liczbą 6.500 osób. Pracę prowadzi się oddzielnie dla młodzieży męskiej i odzielnie dla młodzieży żeńskiej. W każdym powiecie (a istnieje ich na terenie diecezji 9) pracują instruktorzy powiatowi, którzy przynajmniej raz na miesiąc muszą odwiedzić każde Stowarzyszenie; w ten sposób spotęgowało się pracę, a Sekretarz generalny Związku ma większą kontrolę nad pracą Stowarzyszeń. Młodzież naogół chętna, garnie się do pracy oświatowej, a szczególnie do prac wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego. W tym względzie zrobiono w Związku siedleckim ogromny krok naprzód. Mianowicie w każdym prawie stowarzyszeniu istnieją hufce, a odbywane co pewien czas popisy i zawody dają bardzo dobrerezultaty.—JE. Ks. Dr. Henryk Przeździecki Biskup Podlaski, wydal list pasterski o Eucharystji św. i o Kongresie Eucharystycznym diecezji podlaskiej, który rozpocznie się 2 lutego a zakończy w Siedlcach w dniach 28, 29 i 30 czerwca b. roku.

Diecezja częstochowska. — Latem rb. odbędzie się w Sosnowcu Kongres Eucharystyczny Zagłębia Dąbrowskiego. Prace przygotowawcze już są w toku.

Diecezja łomżyńska. — Od początku bieżącego roku JE. Ks. Biskup St. Łukomski zarządził, by księża prefekci wszystkich szkół łomżyńskich gromadzili młodzież w kościele katedralnym na adorację Najśw. Sakramentu, która ma się odbywać po południu każdego czwartku. Przy tej okazji ks. ks. prefekci wygłaszać będą krótkie nauki eucharystyczne. Młodzież i starsi bardzo licznie nawiedzają ukrytego Chrystusa Króla, wykazując w ten sposób, że zarządzenie Dostojnego Pasterza jest bardzo na czasie.

Drukowane za zezwoleniem Ordynarjatu Arcybiskupiego.

Redaktor i Wydawca
Ks. LEON ŻEBROWSKI
Kan. Kapit. Metrop.

DRUKARNIA ARCHIDIECEZJALNA W WILNIE.